

Pázmány Law Working Papers

2022/09

Ungvári Álmos

**Elektronikus karantén a Visegrádi
Együttműködés országáiban**

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Pázmány Péter Catholic University Budapest

<http://www.plwp.eu>

Elektronikus karantén a Visegrádi Együttműködés országaiban

UNGVÁRI Álmos

doktorandusz (PPKE JÁDI)

Bevezetés

Az elmúlt bő két esztendőben a koronavírus-járvány okozta egészségügyi válsághelyzet Európa és a világ országait eddig alig tapasztalt kihívás elé állította. A járványhelyzet leküzdése érdekében hozott intézkedések nagy része – a vírus sajátosságaiból is adódóan – az emberek interakciójának csökkentésére irányult. Ezzel pedig sok esetben együtt járt a digitalizáció előretörése. Az életünk számos aspektusa költözött az online térbe, elég akár csak a bevásárlásra vagy az oktatásra gondolni. Ugyanezek a folyamatok a közigazgatásban is tetten érhetők voltak. Adódik így a kérdés, hogy a koronavírus-járvány leküzdése érdekében hozott korlátozó intézkedések betartatása és ellenőrzése kapcsán is érvényesült-e a digitalizáció. Alkalmaztak-e az egyes országok olyan eszközöket, amelyek lehetővé teszik az állampolgárok jogkövető magatartásának ellenőrzését úgy, hogy közben a fertőzésveszélyt is elkerüljék? Az elektronikus eszközök alkalmazását, illetve alkalmazhatóságát jelen tanulmány az emberek elkülönítésére, karanténba helyezésre vonatkozó előírások kapcsán vizsgálja, annak tárgyául a Visegrádi Együttműködés államait megtéve. Magyarország, Csehország, Lengyelország és Szlovákia szabályozásának összehasonlítása a hasonló közjogi-, illetve politikai kultúra, és berendezkedés, valamint történelmi háttér miatt különösen is indokolt. A tanulmány a koronavírus-járvány kezelés jogszabályi kereteinek bemutatását követően sorra veszi a vizsgált államok vonatkozó szabályozását és gyakorlatát, kitérve az elektronikus karantén kapcsán felmerülő közjogi vitákra. A tanulmány a visegrádi országok intézkedéseinek elemzésével, és a vizsgálat eredményeinek rendszerezésével egy jogösszehasonlításra alapozott képet ad arról, hogy miként működhet a karantén intézkedések digitális úton történő ellenőrzése, valamint hogy a lengyel, a cseh, és a szlovák szabályozáshoz viszonyítva a magyar szabályozás és joggyakorlat hol helyezhető el.¹

1. A koronavírus-járvány kezelésének közjogi keretei

Tekintettel a koronavírus-járvány okozta egészségügyi válsághelyzet globális jellegére, a Visegrádi Együttműködés országai azonos kihívásokkal szembesültek, így tartalmukat tekintve igen hasonló intézkedéseket kellett meghozniuk a járvány megfékezése, a megbetegedések és halálozások számának csökkentése, illetve a károk enyhítése érdekében. Mindezek ellenére azonban a rendelkezések jogszabályi keretei mutathatnak eltérést, így érdemes azokat összehasonlítani a vizsgált államok vonatkozásában.

Közjogi szempontból az tekinthető a legrelevánsabb kérdésnek, hogy sor került-e – a magyar terminológia szerinti – különleges jogrend bevezetésére a koronavírus-járvány kezelése érdekében. Erre abban az esetben van lehetőség, ha az államot vagy az alkotmányos rendet veszélyeztető olyan válsághelyzetet kell elhárítani, amelynek kezelése rendes alkotmányos keretek között nem, vagy nem a kellő gyorsasággal és hatékonysággal lenne megoldható. Ilyenkor a rendes alkotmányos helyzet elérése érdekében – a megfelelő kontroll mechanizmusok működése mellett – az állami cselekvés alkotmányos kötöttségei lazulnak: a hatalommegosztás elve kevésbé érvényesül, és lehetőség nyílik az alapvető jogok szélesebb körű korlátozására vagy akár felfüggesztésére. Ilyen rendkívüli helyzetnek tekinthetők a

¹ A tanulmány a „Közigazgatási jog digitalizációs vonatkozása” című pályázat keretében a Neumann Nonprofit Közhasznú Kft. és a Digitális Jólét Nonprofit Kft. támogatásával készült.

fegyveres konfliktusok, polgárháborús helyzetek, természeti csapások, vagy ipari szerencsétlenségek, azonban egzakt módon, kimerítő jelleggel nem határozhatók meg.²

Magyarországon az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében a kormány 2020 márciusában az ország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett.³ A veszélyhelyzet, amely – a kihirdetésekor hatályban lévő alaptörvényi szabályozás értelmében⁴ – az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében hirdethető ki,⁵ egyike az Alaptörvény által meghatározott hat⁶ különleges jogrendi esetkörnek.⁷ Az Alaptörvényben meghatározott elrendelési okokat példalózó felsorolás keretében a *katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény* (továbbiakban: Kat.) részletezi tovább. Eszerint veszélyhelyzetet különösen elemi csapás, természeti eredetű veszély, ipari szerencsétlenség, civilizációs eredetű veszély, illetve vegyes jellegű, egyéb eredetű veszély – mint a tömeges megbetegedést okozó humánjárvány vagy járványveszély – válthat ki.⁸ Tekintettel azonban arra, hogy a tömeges megbetegedést okozó humánjárvány csak a veszélyhelyzet kihirdetésére okot adó egyéb eredetű veszélyek körében van feltüntetve, a koronavírus-járvány kezelése okán kihirdetett veszélyhelyzet alkotmányosságát többen kétségbe vonták.⁹ Bár időbeli hatályát a kormányrendelet nem határozta meg, a koronavírus járvány enyhülésével – az Országgyűlés felhívására¹⁰ – a kormány rendeletével 2020. június 18-án megszüntette azt.¹¹ Azonban számos korlátozó intézkedés fenntartása is szükségesnek bizonyult, ezért a *veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről szóló 2020. évi LXVIII. törvény* elfogadásával jelentősen átalakították az *egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényben* (a továbbiakban: Eütv.) rögzített egészségügyi válsághelyzet szabályozását. A

² CSINK Lóránt: Mikor legyen a jogrend különleges? *Iustum Aequum Salutare*, 2017/4. 7–8.; JAKAB András – TILL Szabolcs: Alkotmányvédelem – Különleges jogrend. In: CSINK Lóránt – SCHANDA Balázs – VARGA Zs. András (szerk.): *A magyar közjog alapintézményei*. Budapest, Pázmány Press, 2020a 1034.; TRÓCSÁNYI László: A különleges jogrend elméleti kérdései. In: NAGY Zoltán – HORVÁTH Attila (szerk.): *A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei*. Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 2021. 31.; JAKAB András – TILL Szabolcs: A különleges jogrend. In: TRÓCSÁNYI László – SCHANDA Balázs – CSINK Lóránt (szerk.): *Bevezetés az alkotmányjogba. Az Alaptörvény és Magyarország Alkotmányos Intézményei*. Budapest, HVG-ORAC 2020b 436. ³ 40/2020. (III. 11.) Kormányrendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről 1. §

⁴ Magyarország Alaptörvényének 2022. május 24-én elfogadott tizedik módosítása bővítette a veszélyhelyzet tényállását. Ennek következtében a kormány szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa esetén is jogosult veszélyhelyzet kihirdetésére. Lásd: UNGVÁRI Álmos: A különleges jogrendi szabályozás átalakítása – Az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása. *Alkotmánybírói Szemle*, 2022/1. 33–34.

⁵ Magyarország Alaptörvénye 53. cikk.

⁶ Magyarország Alaptörvényének kilencedik módosításával a különleges jogrendi szabályozás átfogó reformjára került sor. Ennek eredményeként a különleges jogrendi esetkörök száma háromra csökken. Lásd bővebben például: ŐSZE Áron: A különleges jogrend alaptörvényi reformja. *Parlamentum Szemle*, 2021/1. 5–21.; HORVÁTH Attila: A különleges jogrend fejlődése Magyarországon a kilencedik Alaptörvény-módosítás tükrében. In: NAGY Zoltán – HORVÁTH Attila (szerk.): *A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei*. Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 2021. 130–142.

⁷ A különleges jogrend magyarországi szabályozásáról lásd bővebben például: JAKAB – TILL (2020b) i. m. 435–465.

⁸ 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról (továbbiakban: Kat.) 44. § .

⁹ Lásd például: SZENTE Zoltán: A 2020. március 11-én kihirdetett veszélyhelyzet alkotmányossági problémái. *MTA Law Working Papers*, 2020/9.; MÉSZÁROS Gábor: Carl Schmitt in Hungary: Constitutional Crisis in the Shadow of Covid-19. *MTA Law Working Papers*, 2020/17.; DRINÓCZI Tímea: Hungarian Abuse of Constitutional Emergency Regimes – Also in the Light of the COVID-19 Crisis. *MTA Law Working Papers*, 2020/13.

¹⁰ 2020. évi LVII. törvény a veszélyhelyzet megszüntetéséről 1. §

¹¹ 282/2020. (VI. 17.) Kormányrendelet a 2020. március 11-én kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről

sajátos korlátozások elrendelésének jogalapját így megteremtve¹² a kormány egészségügyi válsághelyzet Magyarország egész területére kiterjedő elrendelésével – fenntartása szükségességének háromhavonta történő felülvizsgálata mellett – járványügyi készültséget vezetett be.¹³ Rövid rendes jogrendi időszakot követően, a járványhelyzet súlyosbodásával azonban újra különleges jogrendi állapot bevezetése látszott szükségesnek, így előbb 2020 novemberében,¹⁴ majd – annak megszüntetését követően¹⁵ – 2021 februárjától¹⁶ ismét veszélyhelyzetet hirdetett a kormány, amely egészen 2022. július 1-ig hatályban is maradt. Megjegyzendő, hogy bár eredetileg 2020. december 18-ig tartó időtartamra vezették be a járványügyi készültséget, azonban az később, a veszélyhelyzet újbóli kihirdetésével sem szűnt meg, sőt újra és újra¹⁷ – legutóbb 2022 júniusában¹⁸ – meghosszabbították, így 2022. december 18-ig hatályban van.

Csehországban kezdetben az egészségügyért felelős miniszter hozott sürgősségi intézkedéseket (*mimořádné opatření*) a koronavírus-járvány kezelése érdekében, idővel azonban szükségállapot (*nouzový stav*) bevezetését látta indokoltnak a cseh kormány.¹⁹ A *cseh állam biztonságáról szóló 110/1998. alkotmánytörvény* három különleges jogrendi szituációt nevesít: a hadiállapotot (*válečný stav*), az államot fenyegető állapotot (*stav ohrožení státu*) és a szükségállapotot.²⁰ Utóbbi természeti, ökológiai vagy ipari katasztrófa, illetve más, az életet, az egészséget, a vagyónbiztonságot, a közrendet vagy a közbiztonságot jelentős mértékben veszélyeztető esemény bekövetkezése esetén a kormány, valamint – ha a késelem veszéllyel járna – a miniszterelnök jogosult kihirdetni.²¹ Az ország egész területére kiterjedő szükségállapotot 2020. március 12-én harminc napra – az alkotmánytörvény által megengedett leghosszabb időtartamra²² – vezették be, később azonban két alkalommal is, előbb 2020. április 30-ig,²³ majd pedig május 17-ig²⁴ meghosszabbították a pandémia első hullámában. Azonban a

¹² HOFFMAN István – BALÁZS István: A közigazgatási jog – a változó tartalmú különleges jogrend idején. In: GÁRDOS-OROSZ Fruzsina – LŐRINCZ Viktor Olivér (szerk.): *Jogi diagnózisok II. A COVID-19-világjárvány hatásai a jogrendszerre*. Budapest, Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet – L'Harmattan, 2022. 255.

¹³ 283/2020. (VI. 17.) Kormányrendelet a járványügyi készültség bevezetéséről

¹⁴ 478/2020. (XI. 3.) Kormányrendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről

¹⁵ 26/2021. (I. 29.) Kormányrendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) kormányrendelettel kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről

¹⁶ 27/2021. (I. 29.) kormányrendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről

¹⁷ 705/2021. (XII. 15.) Kormányrendelet a járványügyi készültség bevezetéséről szóló 283/2020. (VI. 17.) Kormányrendelet módosításáról; 343/2021. (VI. 16.) Kormányrendelet a járványügyi készültség bevezetéséről szóló 283/2020. (VI. 17.) Kormányrendelet módosításáról; 584/2020. (XII. 15.) Kormányrendelet a járványügyi készültség bevezetéséről szóló 283/2020. (VI. 17.) Kormányrendelet módosításáról

¹⁸ 218/2022. (VI. 17.) Kormányrendelet a járványügyi készültség bevezetéséről szóló 283/2020. (VI. 17.) Kormányrendelet módosításáról

¹⁹ 69/2020. kormányhatározat a szükségállapot kihirdetéséről.

²⁰ A különleges jogrend csehországi szabályozásáról lásd bővebben például: KELEMEN Roland: Különleges Jogrend az Európai Unió egyes tagállamainak alkotmányában. In: FARKAS Ádám – KELEMEN Roland (szerk.): *Székely és Kharübdisz között – Tanulmányok a különleges jogrend elméleti és pragmatikus kérdéseiről, valamint nemzetközi megoldásairól*. Budapest, Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság, 2020. 214–221.; HOJNYÁK Dávid – SZINEK CSÜTÖRTÖKI Hajnalka: A különleges jogrend alkotmányos és törvényi szintű szabályozása Csehországban. In: NAGY Zoltán – HORVÁTH Attila (szerk.): *A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei*. Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 2021. 217–222.; Dávid HOJNYÁK – Hajnalka SZINEK CSÜTÖRTÖKI: Dimensions of emergency powers in the Czech Republic. In: Zoltán NAGY – Attila HORVÁTH (szerk.): *Emergency Powers in Central and Eastern Europe*. Budapest, Ferenc Mádl Institute of Comparative Law, 2022. 129–135.

²¹ 110/1998. számú alkotmánytörvény a cseh állam biztonságáról 5. §

²² 110/1998. számú alkotmánytörvény a cseh állam biztonságáról 6. § (2) bekezdés.

²³ 156/2020. kormányhatározat a szükségállapot meghosszabbításáról.

²⁴ 219/2020. kormányhatározat a szükségállapot meghosszabbításáról.

járvány újabb hulláma, és a fertőzöttek számának ugrásszerű növekedése hatására Csehország kormánya 2020. szeptember végén ismételten különleges jogrendi helyzetet vezetett be,²⁵ amely a többszöri meghosszabbítás²⁶ eredményeként – a cseh szabályozás ugyanis a szükségállapot korlátlan számú meghosszabbítását teszi lehetővé, kontrollként a Képviselőház előzetes hozzájárulása, és a legfeljebb harminc napos időtartam szolgál²⁷ – egészen 2021. április 21-ig hatályban volt.²⁸

Szlovákiában 2020. március 16-tól veszélyhelyzetet (*núdzový stav*) hirdetett a kormány az állam egész területére kiterjedő hatállyal.²⁹ A szlovák alkotmányos rend négy különleges jogrendi kategóriát különböztet meg: a háború (*vojna*), a hadiállapot (*vojnový stav*), a rendkívüli állapot (*výnimočný stav*), és a veszélyhelyzet kategóriákat.³⁰ A *háború, hadiállapot, rendkívüli állapot és veszélyhelyzet idején az állam biztonságáról szóló 227/2002. alkotmánytörvény* alapján a kormány jogosult a veszélyhelyzet bevezetésére, ha az emberi életet, egészséget, vagy az emberek vagyonát veszélyeztető esemény következik be, vagy annak közvetlen veszélye áll fenn. Az alkotmánytörvény példálózó felsorolásban rögzíti, hogy mely szituációk sorolhatók e körbe, itt pedig – többek között a természeti katasztrófa és az ipari szerencsétlenség mellett – a járványhelyzetet is nevesíti.³¹ A veszélyhelyzetet – az alkotmánytörvény szerinti maximális – kilencven napra hirdették ki, nem is hosszabbították meg, így az 2020. június 13-án megszűnt.³² A járványhelyzet súlyosbodásával azonban a szlovák kormány is elengedhetetlennek találta a különleges jogrend újbóli bevezetését, így 2020. október 1-től ismételten veszélyhelyzet lépett hatályba,³³ amelyet aztán – köszönhetően az alkotmánytörvény módosításának³⁴ – több alkalommal is meghosszabbítottak,³⁵ és csak 2021. május 14-én szüntették meg.³⁶ Említésre érdemes, hogy – még a veszélyhelyzet bevezetését megelőzően – 2020. március 12-től rendkívüli helyzet (*mimoriadna situácia*) lépett életbe a szlovák kormány határozata nyomán.³⁷ A *polgári lakosság védelméről szóló 42/1994. törvény* értelmében rendkívüli helyzet az az időtartam, amikor valamilyen, az életre, egészségre vagy vagyonra negatív hatást gyakorló rendkívüli esemény következik be. Ez ugyan nem minősül klasszikus értelemben vett különleges jogrendnek, azonban az élet, az egészség, a vagyon védelme, a veszélyek

²⁵ 391/2020. kormányhatározat a szükségállapot kihirdetéséről.

²⁶ 439/2020. kormányhatározat a szükségállapot meghosszabbításáról; 471/2020. kormányhatározat a szükségállapot meghosszabbításáról; 521/2020. kormányhatározat a szükségállapot meghosszabbításáról; 593/2020. kormányhatározat a szükségállapot meghosszabbításáról; 21/2021. kormányhatározat a szükségállapot meghosszabbításáról; 59/2021. kormányhatározat a szükségállapot meghosszabbításáról; 96/2021. kormányhatározat a szükségállapot meghosszabbításáról;

²⁷ 110/1998. számú alkotmánytörvény a cseh állam biztonságáról 6. § (3) bekezdés.

²⁸ A koronavírus járvány csehországi kezeléséről lásd bővebben: HOJNYÁK – SZINEK CSÜTÖRTÖKI (2021) i. m. 231–234.; HOJNYÁK – SZINEK CSÜTÖRTÖKI (2022) i. m. 138–140.

²⁹ 114/2020. kormányhatározat a veszélyhelyzet kihirdetéséről.

³⁰ A szlovák különleges jogrendi szabályozás kapcsán lásd bővebben: KELEMEN (2020) i. m. 214–221.; SZINEK János – SZINEK CSÜTÖRTÖKI Hajnalka: A különleges jogrendi esetkörök alkotmányos és törvényi szintű szabályozása Szlovákiában. In: NAGY Zoltán – HORVÁTH Attila (szerk.): *A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei*. Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 2021. 530–535.; János SZINEK – Hajnalka SZINEK CSÜTÖRTÖKI: The multi-level regulation of the traditional and the exceptional emergency powers in Slovakia. In: Zoltán NAGY – Attila HORVÁTH (szerk.): *Emergency Powers in Central and Eastern Europe*. Budapest, Ferenc Mádl Institute of Comparative Law, 2022. 279–285.

³¹ 227/2002. alkotmánytörvény a háború, hadiállapot, rendkívüli állapot és veszélyhelyzet idején az állam biztonságáról 5. §

³² 366/2020. kormányhatározat a veszélyhelyzet megszűnéséről és annak következményeiről.

³³ 268/2020. kormányhatározat a veszélyhelyzetet kihirdetéséről.

³⁴ 414/2020. számú alkotmánytörvény módosítás.

³⁵ 49/2021. kormányhatározat a veszélyhelyzet meghosszabbításáról; 104/2021. kormányhatározat a veszélyhelyzet meghosszabbításáról.

³⁶ 175/2021 kormányhatározat a veszélyhelyzet megszüntetéséről.

³⁷ 111/2020. kormányhatározat a rendkívüli helyzet bevezetéséről.

kockázatának csökkentése, vagy a veszély terjedésének és következményeinek megakadályozása érdekében ilyenkor is hozhatók rendkívüli intézkedések.³⁸ A rendkívüli helyzet bevezetése óta folyamatosan hatályban van.³⁹

Hasonlóan a másik három vizsgált országhoz, Lengyelországban is találunk olyan különleges jogrendi helyzetet, amely a koronavírus-járvány vonatkozásában relevanciával bír. A Lengyel Köztársaság Alkotmánya ugyanis rendkívüli intézkedésekről szóló fejezetében⁴⁰ rögzíti a hadiállapot (*stan wojenny*), a szükségállapot (*stan wyjątkowy*), és a veszélyhelyzet (*stan klęski żywiołowej*) fogalmát.⁴¹ A veszélyhelyzetet a kormány jogosult – az ország területének egészére vagy valamely részére – kihirdetni természeti katasztrófa, vagy ahhoz hasonló jellegű műszaki baleset következményeinek megelőzése vagy elhárítása céljából.⁴² A *veszélyhelyzetről szóló törvény* pedig értelmező rendelkezései között a természeti katasztrófák körébe sorolja az emberi fertőző betegségeket is.⁴³ Ennek ellenére azonban koronavírus-járvány okozta egészségügyi válsághelyzetre válaszul – komoly közjogi vitát kiváltva⁴⁴ – nem vezettek be különleges jogrendet, hanem 2020. március 8-i hatállyal elfogadták a *COVID-19 és más fertőző betegségek, valamint az általuk okozott vészhelyzetek megelőzésével és leküzdésével kapcsolatos speciális megoldásokról szóló törvényt* (a továbbiakban: lengyel COVID-19 törvény). E jogszabály számos törvényt módosított, így az *emberi fertőzések megelőzéséről és leküzdéséről szóló törvényt* (a továbbiakban: lengyel járványügyi törvény) is, amely nyomán a lengyel kormány komoly felhatalmazást kapott, hogy járványveszély (*stanu zagrożenia epidemicznego*), és járványhelyzet (*stanu epidemii*) idején különböző korlátozó intézkedéseket meghozhasson. A módosított lengyel járványügyi törvény alapján az egészségügyért felelős miniszter rendeletével március 13-án előbb járványveszélyt,⁴⁵ majd pedig március 20-tól járványhelyzetet hirdetett ki a Lengyelország egész területére.⁴⁶ Ez egészen 2022. május 16-ig hatályban maradt, amikor is az egészségügyi miniszter megszüntette azt,⁴⁷ és ismételt járványveszélyt jelentett be.⁴⁸

Elmondható tehát, hogy – bár itt is meg lettek volna a szükséges alkotmányos keretek – Lengyelország kivételével a Visegrádi együttműködés valamennyi tagállamában többnyire

³⁸ 42/1994. törvény a polgári lakosság védelméről 3. §

³⁹ A koronavírus-járvány szlovákiai kezeléséről lásd bővebben: SZINEK – SZINEK CSÜTÖRTÖKI i. m. (2021) 541–543.; SZINEK – SZINEK CSÜTÖRTÖKI i. m. (2022) 290–294.

⁴⁰ Lengyel Köztársaság Alkotmánya 228–234. cikk.

⁴¹ A különleges jogrend lengyel szabályozásáról lásd bővebben: Bogumił SZMULIK – Jarosław SZYMANEK: *Introduction to the Constitution of the republic of Poland*. Varsó, Wydawnictwo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, 2019. 131–134.; NÉMETH Zoltán: Különleges jogrendi szabályok Lengyelországban. In: NAGY Zoltán – HORVÁTH Attila (szerk.): *A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei*. Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 2021. 358–361.; Katarzyna ZOMBORY – Zoltán NÉMETH: To introduce or not to introduce? Regulation of the state of emergency under the 1997 Polish Constitution vs the COVID-19 pandemic. In: Zoltán NAGY – Attila HORVÁTH (szerk.): *Emergency Powers in Central and Eastern Europe*. Budapest, Ferenc Mádl Institute of Comparative Law, 2022. 189–198.

⁴² Lengyel Köztársaság Alkotmánya 232. cikk.

⁴³ 2002. évi törvény a veszélyhelyzetről 3. § (1) bekezdés 2) pont.

⁴⁴ Lásd Például: Paweł BAŁA: Constitutional Failure. Regulacja stanów nadzwyczajnych i zbliżonych w Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. a praktyka ustrojowa zwalczania epidemii COVID-19/SARS-CoV-2. *Przegląd Konstytucyjny*, 2020/2. 110–119.; Tímea DRINÓCZI – Agnieszka BIEŃ-KACAŁA: COVID-19 in Hungary and Poland: extraordinary situation and illiberal constitutionalism. *The Theory and Practice of Legislation*, 2020/1–2. 187–191.

⁴⁵ Az egészségügyi miniszter 2020. március 13-i rendelete a járványveszély Lengyel Köztársaság területén való bevezetéséről.

⁴⁶ Az egészségügyi miniszter 2020. március 20-i rendelete a járványhelyzet Lengyel Köztársaság területén való bevezetéséről.

⁴⁷ Az egészségügyi miniszter 2022. május 12-i rendelete a járványhelyzet megszüntetéséről.

⁴⁸ A koronavírus-járvány lengyelországi kezeléséről lásd bővebben: NÉMETH (2021) i. m. 364–372.; ZOMBORY – NÉMETH (2022) i. m. 203–211.

különleges jogrendi keretek között zajlott a koronavírus-járvány elleni küzdelem az elmúlt bő két esztendőben, igaz az időbeli hatály kapcsán némi eltérés mutatkozik a vizsgált államok között. Mind a négy ország vonatkozásában kijelenthető azonban, hogy az alkalmazott jogszabályok alapján a kormány jogosult kivételes intézkedéseket hozni a járványhelyzet kezelése érdekében.⁴⁹ Bár például Csehországban az egészségügyi miniszter is jogosult – akár alapjogot is korlátozó – sürgősségi intézkedések kibocsátására a *közegészség védelméről szóló 2000. évi 258. számú törvény* alapján.

1.2 Alapjogok korlátozása a válságkezelési intézkedésekben

Röviden érdemes kitérni az alapvető jogok korlátozásának kérdésére is. A vizsgált országok mindegyike alkotmányos szinten lefekteti az alapjog-korlátozás szabályait, rögzítve, hogy arra kizárólag másik alkotmányos jog érvényesülése érdekében, annak lényegi tartalmát nem sértve, a szükségesség és arányosság tesztjének megfelelően kerülhet sor.⁵⁰ Egyúttal valamennyi vizsgált állam kapcsán beszélhetünk arról, hogy különleges jogrend idején e szabályoktól el lehet térni, és megengedett az alapjogok szélesebb körű korlátozása. Azonban ha a koronavírus-járvány kezelése érdekében kihirdetett különleges jogrendi helyzet kapcsán az alapjog-korlátozás határait vizsgáljuk, különbség mutatkozik a magyarországi szabályozás, és a többi vizsgált ország rendelkezései közt. Ugyanis míg Magyarország Alaptörvénye az érinthetetlen, különleges jogrend idején sem korlátozható alkotmányos jogokat sorolja fel,⁵¹ addig a cseh⁵² és a szlovák⁵³ szabályozás azt rögzíti, hogy melyek azok a jogok, amelyek a szükségállapot, illetve a veszélyhelyzet idején korlátozás alá eshetnek. A lengyel szabályozás a veszélyhelyzet kapcsán a cseh és szlovák, a többi különleges jogrendi kategória vonatkozásában pedig a magyar megoldást alkalmazza.⁵⁴ Bár ugye Lengyelországban nem hirdettek veszélyhelyzetet, a lengyel járványügyi törvény felhatalmazza a kormányt, hogy járványveszély, illetve járványhelyzet idején bizonyos szabadságjogok gyakorlását, valamint egyes intézmények működését rendeletével ideiglenesen korlátozza.⁵⁵ Magyarország vonatkozásában meg kell említeni, hogy a koronavírus-járvány kezelése érdekében kihirdetett első veszélyhelyzet idején a *koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvény* az Alaptörvényben foglaltaknál még szélesebb körű alapjog-korlátozást tett lehetővé. Rögzítette ugyanis, hogy a kormány a szükségesség és arányosság elveit szem előtt tartva, a koronavírus-járvány kezelése, felszámolása, káros hatásainak megelőzése, illetve elhárítása érdekében jogosult – a Kat.-ban foglalt rendkívüli intézkedéseken és szabályokon túl – az állampolgárok élet-, egészség-, személyi-, vagyon- és jogbiztonságának, valamint a nemzetgazdaság stabilitásának garانتálása érdekében rendeletével egyes törvények alkalmazását felfüggeszteni, törvényi rendelkezésektől eltérni, illetve egyéb rendkívüli intézkedéseket hozni.

Elmondható, hogy a koronavírus-járvány kezelése érdekében valamennyi vizsgált állam kormánya élt az alapvető jogok korlátozásának eszközével. Ennek célja elsősorban az emberek izolálása, interakcióik megelőzése és korlátozása volt, éppen ezért a válságkezelési intézkedések leginkább a szabad mozgáshoz való jogot, a tartózkodási hely szabad

⁴⁹ HOJNYÁK Dávid – UNGVÁRI Álmos: A Visegrádi Együttműködés országainak koronavírus-járványra adott válasza, különös tekintettel a vizsgált államok által bevezetett különleges jogrendi szabályozásra. *Iustum Aequum Salutare*, 2021/1. 321–322.

⁵⁰ Magyarország Alaptörvénye I. cikk (3) bekezdés; Lengyel Köztársaság Alkotmánya 31. cikk (3) bekezdés; Cseh Alapjogok és Alapvető Szabadságok Chartája 4. cikk; Szlovákia Alkotmánya 13. cikk.

⁵¹ Magyarország Alaptörvénye 54. cikk (1) bekezdés.

⁵² 240/2000. törvény a válságkezelésről 5. §

⁵³ 227/2002. alkotmánytörvény a háború, hadiállapot, rendkívüli állapot és veszélyhelyzet idején az állam biztonságáról 5. § (3) bekezdés.

⁵⁴ Lengyel Köztársaság Alkotmánya 233. cikk (1)–(2) bekezdés.

⁵⁵ 2008. december 5-i törvény az emberi fertőzések megelőzéséről és leküzdéséről 46b. §

megválasztásának jogát, illetve a gyülekezési jogot érintették. Természetesen számos közjogi, politikai vagy akár etikai kérdést és vitát kiváltva ezáltal.⁵⁶

2. Elektronikus karantén alkalmazások a vizsgált államokban

A Visegrádi Együttműködés valamennyi országában találunk a járványhelyzet enyhítése és a fertőzések elkerülése érdekében hozott, az emberek elkülönítését célzó intézkedéseket segítő elektronikus eszközöket.

2.1 Magyarország

Magyarországon először 2020. május végétől vált lehetővé a karantén intézkedések elektronikus úton történő ellenőrzése. *Az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány vonatkozásában elrendelt hatósági házi karantén elektronikus ellenőrzéséről szóló 181/2020. (V. 4.) Kormányrendelet* (a továbbiakban: 181/2020. kormányrendelet) megteremtette a jogalapját annak, hogy a járványügyi hatóság bizonyos feltételek fennállása esetén a – 2020 áprilisában elfogadott *az egészség és élet megóvása, valamint a nemzetgazdaság helyreállítása érdekében elrendelt veszélyhelyzettel kapcsolatos rendkívüli intézkedésekről szóló 81/2020. (IV. 1.) Kormányrendelet* (a továbbiakban: 81/2020. kormányrendelet) szerinti – hatósági házi karantén szabályai betartásának ellenőrzését az érintett nagykorú cselekvőképes személy mozgását nyomon követő, valamint az arcképmásának és általa megadott egészségügyi adatainak továbbítására alkalmas elektronikus szoftver alkalmazásával rendelje el. A 81/2020. kormányrendelet a külföldről Magyarországra érkező azon magyar állampolgárokat kötelezte arra, hogy lakóhelyükön vagy tartózkodási helyükön otthoni járványügyi megfigyelésnek, azaz hatósági házi karantén alá vessék alá magukat, akiknél az egészségügyi vizsgálat során koronavírus fertőzés gyanúja merült fel.⁵⁷ A 181/2020. kormányrendelet egyébként egy új bekezdés betoldásával módosította a 81/2020. kormányrendeletet, kibővítve ezáltal a hatósági házi karantén fogalmát, aminek köszönhetően e fogalom körébe sorolandó az az eset is, amikor a járványügyi hatóság koronavírus fertőzés vagy annak gyanúja miatt előírja, hogy a járványügyi intézkedés alá vont személy a számára meghatározott lakást, ahhoz tartozó bekerített helyet vagy egyéb, egészségügyi intézménynek nem minősülő helyet ne hagyja el.⁵⁸

A 181/2020. kormányrendelet értelmében az elektronikus szoftver használata az érintett személy önkéntes vállalásán kellett, hogy alapuljon, és természetesen az alkalmazhatóság kritériuma volt az is, hogy megfelelő eszköz álljon a hatósági házi karanténra kötelezett személy rendelkezésére, vagyis biztosítva legyenek a szükséges technikai feltételek.⁵⁹ Az erről szóló nyilatkozat – adott esetben a rendőrség közreműködésével történő⁶⁰ – megtételét a járványügyi hatóság tájékoztatása és figyelmeztetése kell, hogy megelőzze. Előbbi a szoftver telepítésének és használatának önkéntességéről, a telepítés feltételeiről, valamint használattal járó előnyökről és kötelezettségekről kell szólnia. Utóbbiban pedig arra kell kitérnie a hatóságnak, hogy az elektronikus szoftver önkéntes vállalása esetén a szoftver telepítésének, illetve használatának elmulasztása szabálysértésnek minősül, nem vállalása esetén pedig a hatósági házi karantén

⁵⁶ HOJNYÁK – UNGVÁRI (2021) i. m. 322.

⁵⁷ 81/2020. (IV. 1.) Kormányrendelet az egészség és élet megóvása, valamint a nemzetgazdaság helyreállítása érdekében elrendelt veszélyhelyzettel kapcsolatos rendkívüli intézkedésekről (a továbbiakban: 81/2020. kormányrendelet) 3. § (1) bekezdés c) pont.

⁵⁸ 81/2020. kormányrendelet 3. § (2a) bekezdés.

⁵⁹ 181/2020. (V. 4.) Kormányrendelet az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány vonatkozásában elrendelt hatósági házi karantén elektronikus ellenőrzéséről (a továbbiakban: 181/2020. kormányrendelet) 1. § (2) bekezdés.

⁶⁰ 181/2020. kormányrendelet 1. § (3) bekezdés.

szabályainak megtartását a rendőrség személyes jelenlét útján fokozottan ellenőrzi, és ilyenkor magasabb összegű bírság kiszabására van lehetőség.⁶¹

Az elektronikus szoftver Házi Karantén Rendszer⁶² néven magyar fejlesztésű telefonos applikációként volt letölthető. A Házi Karantén Rendszerben történő regisztrációt követően a felhasználó köteles megadni nevét, születési helyét és idejét, az anyja nevét, valamint e-mail-címét és – magyarországi – telefonszámát. Mindezek mellett pedig képet – szelfit – is készítenie kell magáról, hogy azt az ellenőrzési folyamat során egy mesterségesintelligencia-alapú arcfelismerő szoftver fel tudja majd használni a hiteles biometrikus azonosításhoz. Az applikáció összeköttetésben áll a rendőrség által működtetett nyilvántartással, így a regisztráció csak azt követően hitelesíthető, hogy az érintett személyt a rendőrség is felvezette a hatósági házi karanténra kötelezettek jegyzékébe.⁶³ A napi szintű távellenőrzés úgy zajlik, hogy a rendszer e-mailben vagy SMS-ben bejelentkezési kéréseket küld az érintett személynek, amelyre az alkalmazás elindításával és szelfi készítésével 15 percen belül válaszolnia kell. A fényképet a rendőrségnek kell elküldeni a személyazonosság és a tartózkodási hely megállapítása érdekében. A rendőrség a szoftver útján megadott mozgási adatokat elektronikus úton is összevetheti a hatósági házi karanténra kijelölt hely adataival. Az Operatív Törzs nevében érkező felkérés kizárólag este tíz és reggel hat óra között érkezik, hogy az ne járjon az érintett személy magánéletének, illetve pihenőidejének szükségtelen zavarásával.⁶⁴ Ha a hatósági házi karanténra kötelezett személy a szoftver használatát bármely okból elmulasztja, vagy felmerül a Házi Karantén Rendszer által biztosított ellenőrzés kijátszásának gyanúja, rendőrség által végrehajtott személyes ellenőrzésre kerül sor. Azt megelőzően azonban – annak érdekében, hogy az önhibán kívüli vagy elfogadható okok miatt elmulasztott bejelentkezéseket követő intézkedéseket elkerüljék – ismételten felhívják a karantén kötelezett személyt a távellenőrzés végrehajtására, valamint telefonon is megpróbálják felvenni vele a kapcsolatot.⁶⁵ Ha az érintett személy a szoftver telepítésével vagy használatával kapcsolatos kötelezettségét megszegi, a rendőrség haladéktalanul értesíti a járványügyi hatóságot. A karantén kötelezettség betartásának ellenőrzése elektronikus úton valósul meg, az ellenőrzés szabályainak megszegése ugyanúgy szabálysértésnek minősül, mint más esetben,⁶⁶ azonban a 181/2020. kormányrendelet enyhébb szankciókat helyez kilátásba.⁶⁷ A hatósági házi karantén megszűnésével a rendőrség megszünteti az ellenőrzést, a Házi Karantén Rendszer alkalmazás nem küld több ellenőrzési felkérést, az érintett személy törölheti a szoftvert.⁶⁸ Azonban még ezt követően is jogosult a járványügyi hatóság és a rendőrség a hatósági házi karantén megszűnésétől számított 60 napig kezelni azokat az adatokat – így az érintett személy arcképmását, mozgási adatait, természetes személyazonosító adatait, elérhetőségi adatait, valamint a koronavírus fertőzéssel vagy annak gyanújával összefüggésbe hozható egészségügyi adatait – amelyek kezelésére annak fennállása alatt is jogosult volt.⁶⁹

⁶¹ 181/2020. kormányrendelet 1. § (4) bekezdés.

⁶² Lásd: <https://hazikaranten.hu/> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

⁶³ LENDVAI Tünde – KRASZNAY Csaba: A SARS-CoV-2-vírus okozta fertőzés terjedését nyomon követő és karanténellenőrző applikációk. *Nemzetbiztonsági Szemle*, 2021/3. 8.

⁶⁴ 181/2020. kormányrendelet 1. § (5) bekezdés; SKORKA Tamás: Rendőrség a koronavírus ellen. *Magyar Rendészet*, 2020/4. 189–190.; LAPSÁNSZKY András: A koronavírus-járvány hatása a hírközlésre és a médiára. In: RIXER Ádám (szerk.): *A járvány hosszútávú hatása a magyar közigazgatásra*. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2021. 137.

⁶⁵ LENDVAI–KRASZNAY i. m. 8.; SKORKA i. m. 190.; 181/2020. kormányrendelet 1. § (5) bekezdés.

⁶⁶ 81/2020. kormányrendelet 5. §

⁶⁷ 181/2020. kormányrendelet 2. §

⁶⁸ 181/2020. kormányrendelet 1. § (6) bekezdés.

⁶⁹ 181/2020. kormányrendelet 3. §

Az első veszélyhelyzet 2020. júniusi megszüntetésével a különleges jogrendi kormányrendeletek, így a 81/2020. kormányrendelet és a 181/2020. kormányrendelet is hatályukat veszítették. Azonban a *veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készülségről szóló 2020. évi LVIII. törvény* (a továbbiakban: Vmt.) új, a hatósági házi karanténról szóló alcímmel egészítette ki az Eütv. járványügyi részét.⁷⁰ Eszerint járványügyi hatóság meghatározott országokból történő beutazás esetén, illetve fertőzés vagy megbetegedés esetén előírhatja, hogy a járványügyi intézkedés alá vont személy a számára meghatározott lakást, az ahhoz tartozó bekerített helyet vagy egyéb, egészségügyi intézménynek nem minősülő helyet határozatlan időre ne hagyja el.⁷¹ Emellett a Vmt. révén az elektronikus karantén szoftver intézménye törvényi szinten is rögzítésre került. Az Eütv. 74/B. §-a ugyanis – a 181/2020. kormányrendelet előírásait gyakorlatilag áttemelve – úgy rendelkezik, hogy a járványügyi hatóság elrendelheti a hatósági házi karantén szabályai betartásának elektronikus szoftver alkalmazásával történő ellenőrzését, ha az érintett személy nyilatkozik arról, hogy a karantén szoftver telepítésének feltételei rendelkezésre állnak, rendelkezik az ahhoz megfelelő eszközzel, és a karantén szoftver telepítését és használatát önként vállalja. Mindemellett pedig a veszélyhelyzeti kormányrendeletben szereplő, a járványügyi hatóság tájékoztatási és figyelmeztetési kötelezettségére, a karantén szoftver telepítésére és használatára, a távellenőrzés folyamatára, a személyes ellenőrzés lehetőségére, és az alkalmazás törlésére vonatkozó rendelkezéseket is rögzíti.⁷²

A *járványügyi intézkedésekkel kapcsolatos egyes szabályok megállapításáról és a járványügyi intézkedésekkel kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CIV. törvény* pedig azt rögzítette, hogy abban az esetben, ha a járványügyi készülség ideje alatt hozott kormányrendelet meghatározott országokból történő beutazás esetére hatósági házi karantén kötelezettséget ír elő – mint ahogyan azt például a 2022 márciusáig hatályban lévő,⁷³ a *járványügyi készülségi időszak utazási korlátozásairól szóló 408/2020. (VIII. 30.) Kormányrendelet* tette –, a karantén kötelezett személy a karanténlakásba történő megérkezésekor köteles a karanténszoftvert a telekommunikációs eszközére telepíteni, azt a hatósági házi karantén ideje alatt használni, ha a szoftver telepítésének feltételei rendelkezésre állnak és a karantén kötelezett ahhoz megfelelő eszközzel rendelkezik.⁷⁴ Vagyis a rögzített feltételek esetén e törvény alapján immár kötelezővé vált az elektronikus karantén használata.

Az elektronikus karantén alkalmazás létrehozása – ahogyan arról például a Házi Karantén Rendszert fejlesztő cég vezetője is nyilatkozott⁷⁵ – egyértelműen azt a célt szolgálta, hogy az államigazgatás hatóságainak adminisztratív terheit csökkentse, a karantén szabályok betartásának ellenőrzését egyszerűsítse, az eljáró személyek megfertőződésének lehetőségét minimalizálja, egyúttal pedig a hatósági karantént az arra kötelezett személy számára

⁷⁰ 2020. évi LVIII. törvény a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készülségről (a továbbiakban: Vmt.) 309. §

⁷¹ 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről (a továbbiakban: Eütv.) 67/A. §; MÓRÉ Sándor – SZILVÁSY György Péter: A rendészeti és katonai fellépés egyes kérdései járványügyi veszélyhelyzet és járványügyi készülség idején. In: RIXER Ádám (szerk.): *A járvány hosszútávú hatása a magyar közgazgatásra*. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2021. 334.

⁷² Eütv. 74/B. §; Vmt. 311. §; MÓRÉ–SZILVÁSY i. m. 335.

⁷³ Hatályon kívül helyezte: 77/2022. (III. 4.) Korm. rendelet a koronavírus-világjárvány elleni egyes védelmi intézkedések megszüntetéséről

⁷⁴ 2020. évi CIV. törvény a járványügyi intézkedésekkel kapcsolatos egyes szabályok megállapításáról és a járványügyi intézkedésekkel kapcsolatos egyes törvények módosításáról 3. § (3) bekezdés.

⁷⁵ BOLCSÓ Dániel: *Nem az emberek szivátása a cél a karantén-ellenőrző appal.* https://index.hu/techtud/2020/06/03/koronavirus_jarvany_hazi_karanten_rendszer_hkr_app_alkalmazas_asura/ (letöltve: 2022. szeptember 21.)

kényelmesebbé tegye.⁷⁶ Az alkalmazás fogadtatásáról – a sajtóban megjelent vélemények és beszámolók alapján – azt lehet elmondani, hogy hiába működött a rendszer megfelelően, kezdetben alig használták.⁷⁷ A későbbiekben – a kötelezést követően pedig – az alapos ellenőrzést lehetővé tevő, a regisztráció és a rendszer elindítása kapcsán kissé talán bonyolult, és olykor az adminisztratív hibáktól sem mentes, de alapvetően felhasználó barát és könnyen kezelhető alkalmazásként írták le.⁷⁸

A koronavírus-járvány enyhülésével egyúttal a karantén szabályok is módosultak, megszűnt az a karantén kötelezettség, amely indokolta az elektronikus karantén rendszer fenntartását, így 2022. június közepétől felfüggesztették a Házi Karantén Rendszer működését.

2.2 Lengyelország

Magyarországhoz hasonlóan Lengyelországban is elektronikus karantén eszközt hoztak létre az elkülönítés és a karantén kötelezettség végrehajtásának és ellenőrzésének egyszerűsítése és hatékonyabbá tétele, valamint a rendőrség munkájának megkönnyítése érdekében.⁷⁹ Az Otthoni Karantén nevű alkalmazást (*Aplikacja Kwarantanna Domowa*) a digitális ügyekért, illetve az egészségügyért felelős minisztérium közösen fejlesztette piaci szereplőkkel együtt.⁸⁰ A lengyel járványügyi törvény, valamint a járványhelyzetben hozott miniszterelnöki és kormányrendeletekben⁸¹ előírt – az országba beutazó és fertőzött gyanús személyeket érintő – házi karantén kötelezettség⁸² végrehajtásának ellenőrzése eleinte személyes úton zajlott, és csak önkéntesen lehetett vállalni az elektronikus eszköz használatát. Azonban a lengyel COVID-19 törvény módosításával 2020. április 1-től kötelezővé vált az Otthoni Karantén használata.⁸³ E kötelezettség alól a vakok, illetve gyengén látó személyek, valamint azok kaptak felmentést, akik nyilatkozatot tesznek az illetékes hatóságnak arra vonatkozólag, hogy nem előfizetői vagy felhasználói egyik távközlési hálózatnak sem, illetőleg

⁷⁶ LENDVAI–KRASZNYAY i. m. 8.; Miniszterelnöki Kabinetiroda: *Jól működik a hatósági házi karantén elektronikus ellenőrzése.* <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/jol-mukodik-hatosagi-hazi-karanten-elektronikus-ellenorzese> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

⁷⁷ Lásd például: *Külföldről is érdeklődnek a magyar fejlesztésű alkalmazás iránt.* <https://magyarnemzet.hu/belfold/2020/06/kulfoldrol-is-erdekloznek-a-magyar-fejlesztesu-alkalmazas-irant> (letöltve: 2022. szeptember 21.); *Kevesen használják a karantén appot: miért titkolóznak?* <https://www.penzcentrum.hu/egeszseg/20200920/kevesen-hasznaljak-a-karanten-appot-miert-titkoloznak-1102764> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

⁷⁸ Lásd például: VÁRADI Ibolya: *Így működik a kormány karantén szoftvere: az ajtónkon kopogó rendőr helyett tíz nap szelfizés vár ránk otthon* <https://forbes.hu/uzlet/igy-mukodik-a-kormany-karantenszoftvere-az-ajtonkon-kopogo-rendor-helyett-tiz-nap-szelfizes-var-rank-otthon/> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

⁷⁹ Anna SŁOWIK: *Wpływ pandemii COVID-19 na ochronę wrażliwych danych osobowych.* In: Anna BARWIŃSKA-MAŁAJOWICZ – Mariola GRZEBYK (szerk.): *Przedsiębiorczość w dobie kryzysu COVID-19: Lekcja na przyszłość.* Łódź, SZ, 2021. 28.; Izabela LIGENZA: *Kanały komunikacyjne jako źródło informacji o zagrożeniach i obostrzeniach związanych z pandemią COVID-19.* *Wiedza Obronna*, 2021/3. 33.; Justyna KUREK: *Ochrona danych osobowych w działaniach służb i podmiotów bezpieczeństwa w dobie.* *Wiedza Obronna*, 2020/3. 112–113.; Katarzyna CHAŁUBIŃSKA-JENTKIEWICZ: *Prawo do prywatności jednostki w czasach pandemii.* *Cybersecurity and Law*, 2020/1. 14.; Katarzyna ZADROS: *Rozdział 5. Rozwiązania Smart City służące zarządzaniu miastem w okresie pandemii COVID-19.* In: Felicjan BYŁOK – Agnieszka KWIATEK – Maja SKIBA (szerk.): *Wybrane Aspekty Bezpieczeństwa Pozamilitarnego – Zagrożenia, wyzwania, koncepcje.* Częstochowa, Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, 2022. 59.;

⁸⁰ Aleksandra BARTOSZKO: *Accelerating Curve of Anxiousness: How a Governmental Quarantine-App Feeds Society with Bugs.* *Journal of Extreme Anthropology*, 2020/1. E8.

⁸¹ Lásd például: A Minisztertanács 2020 április 10-i rendelete a járványhelyzeti korlátozások és tiltások elfogadásáról.

⁸² Magdalena BREWCZYŃSKA: *The Polish Government's Actions to Fight Covid-19: A Critical Look at the 'Selfie App' and Direct Access to Location Data.* *European Data Protection Law Review*, 2020/2, 302.

⁸³ 2020. március 2-i törvény a COVID-19 és más fertőző betegségek, valamint az általuk okozott vészhelyzetek megelőzésével és leküzdésével kapcsolatos speciális megoldásokról (a továbbiakban: lengyel COVID-19 törvény) 7e. § (1) bekezdés.

nem rendelkeznek az alkalmazás telepítését és használatát lehetővé tevő mobilkészülékkel.⁸⁴ Az alkalmazás letöltését és a regisztrációt követően – ahogyan az az Otthoni Karantén Alkalmazás szabályzatában⁸⁵ is rögzítésre került – a karantén kötelezett személy naponta két értesítést kap SMS-ben véletlenszerű időpontban, hogy készítsen magáról – a rendőrség, illetve az illetékes körzeti állami egészségügyi felügyelő számára – képet a karantén előzetesen megadott helyszínén. Az érintett személy e felszólításnak húsz percen belül köteles eleget tenni, így a hatóságok földrajzi helymeghatározási és arcfelismerő technológia alkalmazása révén ellenőrizni tudják a karantén szabályok megtartását. Mindehhez szükséges, hogy megfelelő internet kapcsolat álljon rendelkezésre, illetve az alkalmazás hozzáférjen a mobiltelefon kamerájához, GPS adataihoz, és az azon tárolt multimédiás fájlokhoz.⁸⁶ Illetve a regisztráció során a felhasználónak referencia képet kell készítenie az arcfelismerő rendszer működése érdekében.⁸⁷ Ha az arra kötelezett személy a diktált ütemtervnek megfelelően nem hajtja végre az ellenőrzési feladatokat vagy pedig csalást követ el, a módosított lengyel járványügyi törvény alapján közigazgatási szankcióként pénzbírsággal sújtható, de akár bűncselekménynek is minősülhet a cselekménye vagy mulasztása.⁸⁸

Az Otthoni Karantén Alkalmazás adatvédelmi szabályzata⁸⁹ értelmében a karantén kötelezett személy személyazonosító igazolvány száma, neve, telefonszáma, bejelentett és tényleges tartózkodási helye, a karantén helyszíne, arcképmása, a karantén időszak befejező dátuma azok az adatok, amelyekhez a mobilalkalmazás révén az illetékes állami szervek (és az alkalmazást kezelő cég) hozzáférnek, és amiket kezelnek. Ezek körét ráadásul igen szélesen határozzák meg, ugyanis az adatok kezelésére jogosultak a rendőrkapitányságok, a vajdasági kormányzók, az Állami Informatikai Központ (*Centralny Ośrodek Informatyki*), valamint az Egészségügy Információs Központ (*Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia*) is. Az adatkezelés jogalapjaként⁹⁰ a lengyel COVID-19 törvény mellett az EU általános adatvédelmi rendeletére hivatkozott,⁹¹ utóbbi kapcsán kiemelve, hogy különösen azért jogszerű az adatkezelés, mert az az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítése, illetve az érintett vagy egy másik természetes személy létfontosságú érdekeinek védelme miatt szükséges.⁹² Illetőleg azért kerülhet sor a személyes adatok különleges kategóriáinak kezelésére, mert az a népegészségügy területét érintő közérdekből szükséges.⁹³ Az adatkezelés

⁸⁴ Lengyel COVID-19 törvény 7e. § (2) bekezdés; Adrianna SZALONKA: Funkcjonowanie aplikacji mobilnych pomocnych w walce z pandemią COVID-19 w świetle wybranych norm prawnych. *Ekonomia — Wrocław Economic Review*, 2021/3. 65.; BARTOSZKO (2020) i. m. E7–E8.; SŁOWIK (2021) i. m. 29.; KUREK (2020) i. m. 113.; CHAŁUBIŃSKA-JENTKIEWICZ: (2020) i. m. 16.

⁸⁵ Az Otthoni Karantén Alkalmazás szabályzata (*Regulamin aplikacji "Kwarantanna domowa"*) elérhető: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/kwarantanna-domowa-regulamin> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

⁸⁶ Otthoni Karantén Alkalmazás szabályzata 3. § (2) bekezdés.

⁸⁷ Patrycja DABROWSKA-KLOSINSKA – Agnieszka GRZELAK – Agnieszka NIMARK: The use of covid-19 digital applications and unavoidable threats to the protection of health data and privacy. *Białostockie Studia Prawnicze*, 2021/3. 69.; SŁOWIK (2021) i. m. 29.; CHAŁUBIŃSKA-JENTKIEWICZ (2020) i. m. 15.; BARTOSZKO (2020) i. m. E11.; BREWCZYŃSKA (2020) i. m. 303.

⁸⁸ Lengyel COVID-19 törvény 7e. § (3) bekezdés; Otthoni Karantén Alkalmazás szabályzata 6. §; SZALONKA (2021) i. m. 68.; CHAŁUBIŃSKA-JENTKIEWICZ (2020) i. m. 16.; BREWCZYŃSKA (2020) i. m. 302–303.

⁸⁹ Az Otthoni Karantén Alkalmazás adatvédelmi szabályzata (*Polityka Prywatności aplikacji Kwarantanna domowa*) elérhető: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/polityka-prywatnosci-aplikacji-kwarantanna-domowa> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

⁹⁰ Otthoni Karantén Alkalmazás adatvédelmi szabályzata 3. pont; CHAŁUBIŃSKA-JENTKIEWICZ (2020) i. m. 17.; BREWCZYŃSKA (2020) i. m. 304–306.

⁹¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban GDPR)

⁹² GDPR 6. cikk (1) bekezdés c)–d) pont.

⁹³ GDPR 9. cikk (2) bekezdés i) pont.

határideje kapcsán pedig azt rögzíti az adatvédelmi szabályzat, hogy arra kizárólag a szükséges ideig, azaz a karantén kötelezettség megszűnéséig kerül sor, azonban az adatokat – a lengyel Polgári Törvénykönyv 118. §-a alapján – az alkalmazás deaktiválásától számított hat évig megőrzik, ide nem értve a fotókat, amelyeket azonnal törölnek.⁹⁴ Komoly aggályok merültek fel a *Fundacja Panoptykon* által közzétett, az Otthoni Karantén Alkalmazással kapcsolatos kutatási eredményeket összefoglaló cikk⁹⁵ nyomán, amely rámutatott, hogy a mobilapplikáció – a hivatalos kormányzati tájékoztatással ellentétben – az adatok szélesebb köréhez és számos más információhoz is hozzáfér. Így például a wifi hálózathoz, amelyre a felhasználó csatlakozott, a mobiltelefon memóriájának tartalmához (ideértve a tartalmak módosításának és törlésének lehetőségét), illetve a készülék kamerájához és mikrofonjához is.⁹⁶

Természetesen számos alapjogi és etikai dilemma és probléma felmerült a lengyel jogirodalomban. Így sokan kétségbe vonták az elektronikus karantén kapcsán, hogy érvényesülnek-e az adatvédelem az alkotmányos, illetve uniós szinten rögzített szabályai. Egyáltalán a járványhelyzet szolgálhat-e az érintett adatokhoz való hozzáférés megfelelő indokául. Ugyanígy napirenden volt az egyén magánélethez való alapjoga, és többség egészséghez való joga, valamint biztonsága, mint méltányolható kormányzati cél közötti konfliktus is. De ugyanígy releváns lehet az a felvetés is, hogy az Otthoni Karanténhoz hasonló alkalmazások fejlesztésének és működtetésének magáncégekhez való kiszervezése helyes-e. Illetőleg az elektronikus karantén rendszer megfelelő szintű átláthatóságát is hiányolták.⁹⁷

De számos kritika érte magát az alkalmazást is. A felhasználók véleményei alapján az alkalmazás kialakítása, felülete, a felszólítások megszövegezése és esztétikai megjelenítése kevéssé szolgálta az érintett személyek megnyugtatót, sokkal inkább fenyegetést és félelmet váltottak ki. Az alkalmazás használata pedig – vagyis az, hogy a nap bármely időszakában érkezhessen az ellenőrzési felszólítás, és annak teljesítésére csak egy meghatározott, rövid időtartam áll rendelkezésre – azt eredményezte, hogy a karantén kötelezett személyeknek az ellenőrzéshez kellett igazítaniuk az életüket, és így még inkább felborult a már amúgy is rendezetlen életük. Ezen túlmenően pedig visszatérő problémaként jelentkeztek különböző technikai hibák, mint például a hibás helymeghatározás.⁹⁸ Mindezek a nehézségek pedig azt eredményezik, hogy a karantén kötelezettség minden szereplő számára egyszerűbb ellenőrzését célzó intézkedés sikerességének megítélése nem egyértelmű.

A koronavírus-járvány enyhülésével a korlátozó intézkedéseket Lengyelországban is fokozatosan enyhítették. A karantén kötelezettséget 2022. március 28-ával megszüntette a kormány.

2.3 Csehország

Csehországban az intelligens karantén (*chytrá karanténa*) ötlete egyes csehországi informatikai cégek – mint például a *Keboola*, a *Pale Fire Capital*, a *Seznam.cz* vagy az *Alza.cz* – vezetői által alkotott *COVID19CZ* elnevezésű polgári kezdeményezéstől származik. A kezdeményezés azzal a céllal jött létre, hogy a modern technológiát és a különböző

⁹⁴ Otthoni Karantén Alkalmazás adatvédelmi szabályzata 4–6. pont.; SŁOWIK: (2021) i. m. 30.; KUREK (2020) i. m. 113. CHAŁUBIŃSKA-JENTKIEWICZ (2020) i. m. 16–18.; BARTOSZKO (2020) i. m. 10.

⁹⁵ Fundacja Panoptykon: *Odpowiadamy na pytania o aplikację „Kwarantanna domowa”*. <https://panoptykon.org/aplikacja-kwarantanna-domowa> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

⁹⁶ SŁOWIK: (2021) i. m. 31.; KUREK (2020) i. m. 113.; CHAŁUBIŃSKA-JENTKIEWICZ (2020) i. m. 19–20.

⁹⁷ Dominika SOZAŃSKA: Dylematy etyczne czasu pandemii. In: Norbert G. PIKUŁA – Mirosław GREWIŃSKI – Ewelina ZDEBSKA – Wojciech GLAC (szerk.): *Wybrane krajowe i międzynarodowe aspekty polityki społecznej w czasie pandemii koronawirusa*. Kraków, Biblioteka Instytutu Spraw Społecznych, 2020. 278.; DABROWSKA-KŁOSIŃSKA – GRZELAK – NIMARK (2021) i. m. 69–80.; CHAŁUBIŃSKA-JENTKIEWICZ (2020) i. m. 22.; KUREK (2020) i. m. 113–114.; BARTOSZKO (2020) i. m. 9.; BREWCZYŃSKA (2020) i. m. 301, 306.

⁹⁸ BARTOSZKO (2020) i. m. 11–14.; BREWCZYŃSKA (2020) i. m. 304.

infokommunikációs eszközöket a koronavírus-járvány elleni harc szolgálatába állítsák.⁹⁹ E megközelítés lényegét adja az is, hogy nem pusztán a fertőzöttek számának kordában tartására irányul, hanem a rendes életkörülményekhez való minél gyorsabb és minél kisebb gazdasági veszteséggel történő visszatérést célozza meg. A kormányzat több tagjával való egyeztetést követően az állam is felkarolta a kezdeményezést, és ennek megfelelő intézkedési csomagot dolgozott ki, egyúttal biztosította a megfelelő jogszabályi háttérrel is.¹⁰⁰ A csehországi intelligens karantén – amelyet nem titkoltan a Dél-Koreában és Szingapúrban hasonlóan működő rendszerek ihlettek – két pillérre, az úgynevezett emléktérképre (*vzpomínkové mapy*) és az *eRouška* nevű mobilalkalmazásra támaszkodik.¹⁰¹

Az emléktérkép nem más, mint a pozitív koronavírus tesztet produkáló személyek regionális higiéniai állomás (*krajská hygienická stanice*) általi nyomon követése, amelynek jogszabályi kereteit az *állampolgárok fokozott védelmének biztosítása érdekében történő nyomon követésről szóló 2020. évi 250. számú kormányhatározat*, valamint az egészségügyi miniszter 12398/2020-1. számú sürgősségi intézkedése a mobilhálózat szolgáltatókat és a bankokat érintő rendelkezésekről adja. Előbbi lehetővé teszi a fertőzött személyek tartózkodási helyének meghatározását, utóbbi pedig arra kötelezi a mobilszolgáltatókat, hogy az adott telefonszámhoz tartozó helyadatokat – legfeljebb három hétre visszamenőleg – bocsássa az egészségügyi minisztérium vagy az illetékes regionális higiéniai állomás rendelkezésére. A bankok pedig az elektronikus fizetőeszközök használatának idejéről és helyéről kötelesek adatot szolgáltatni. Az emléktérkép célja tehát, hogy a mobilszolgáltatóktól és a bankoktól származó helyadatokat alapján rekonstruálják a koronavírus fertőzött személyek útvonalát annak érdekében, hogy a lehető legtöbb olyan embert azonosíthassák, akivel találkozott, vagyis akiket potenciálisan megfertőzhetett, illetve akik őt megfertőzhettek. Mindezen adatok kezelése azonban kizárólag az érintett személy hozzájárulásával történhet, amely nyilatkozat megtétele érdekében a regionális higiéniai állomás telefonon felhívja a pozitív tesztet produkáló személyt. A regionális higiéniai állomás köteles az érintett személyt az adatok forrásáról, az adatkezelés céljáról és mértékéről, valamint arról tájékoztatni, hogy nyilatkozatát bármikor visszavonhatja.¹⁰²

A magyar fordításban e-maszkot jelentő *eRouška*¹⁰³ egy olyan mobilalkalmazás, amely a telefonon a háttérben futva – *bluetooth* technológia révén – felismeri és megjegyzi a közelben lévő, ugyanezt az alkalmazást futtató mobiltelefonokat, és nyilvántartást készít ezekről a találkozásokról. Ha valamely felhasználó pozitív koronavírus tesztet produkál, kifejezett beleegyezése esetén a megfertőződéséről szóló információt feltöltik a nyilvántartásba. Így pedig lehetőség van annak beazonosítására, hogy az elmúlt időszakban kikkel került kapcsolatba. Fontos, hogy az egyetlen, az alkalmazás által megkövetelt azonosításra alkalmas információ a felhasználók telefonszáma. Az egyes telefonokhoz egy automatikusan generált, nem informatív felhasználói nevet rendelnek, amely alapján később a kontaktkutatást végzik. Az időben régebbi, a fertőzés szempontjából relevanciával már nem bíró kontaktokat

⁹⁹ Lásd bővebben: *Manifest COVID19CZ*. <https://covid19cz.cz/covid19-cz/manifest> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

¹⁰⁰ Petr KOUŘIL – Slavomíra FERENČUHOVÁ: “Smart” quarantine and “blanket” quarantine: the Czech response to the COVID-19 pandemic. *Eurasian Geography and Economics*, 2020/4–5. 590–591.; Veronika ŠLAPÁKOVÁ LOSOVÁ: Critical Assessment of the Development of Open Innovation Using Actor-Network Theory Approach. *The 15th International Days of Statistics and Economics*, Prága, 2021. szeptember 9–11. 1073.; Jana STEHLÍKOVÁ: The corona crisis, data protection and tracking apps in the EU: the Czech and Austrian COVID-19 mobile phone apps in the battle against the virus. *Czech Journal of International Relations*, 2021/1. 47.

¹⁰¹ Šimon CHVOJKA: Ochrana soukromí v česko-slovenských chytrých karanténách. *Revue pro právo a technologie*, 2021/23. 12.; KOUŘIL – FERENČUHOVÁ (2020) i. m. 592.

¹⁰² CHVOJKA (2021) i. m. 13–15.

¹⁰³ Az *eRouška* weboldala elérhető: <https://erouska.cz/> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

automatikusan törlik. E rendszerrel tehát nincs lehetőség a fertőzött, illetve veszélyeztetett személyek számára karantén elrendelésére, csupán ajánlások megtételére és mások megfertőzésének elkerülésében való együttműködésre van – telefonos úton – lehetőség.¹⁰⁴

Természetesen Csehországban is számos kritika és aggály merült fel az intelligens karantén, és egyes elemeinek működése kapcsán.¹⁰⁵ Sokan a kormányzat megfigyelő eszközeként értékelték, így a politikai elfogadottsága nem volt széleskörűnek mondható. Emellett olyannyira felfokozottak voltak az *eRouška*-val szemben támasztott elvárások, hogy a közvélemény és a politika egyre erőteljesebb nyomására kiadott első változat még számos gyermekbetegségben szenvedett. Ráadásul megjelenésekor ezrek töltötték le az alkalmazást, így komoly technikai problémák merültek fel a regisztráció során.¹⁰⁶

Csehországban is kiemelt kérdést jelentett a személyes adatok jogszerű kezelése,¹⁰⁷ amely az emléktérkép vonatkozásában bír igazán relevanciával, hiszen az *eRouška* alkalmazás használatához a telefonszámon kívül semmilyen adat megadása nem volt szükséges.¹⁰⁸ A mobilszolgáltatók és bankok adatszolgáltatását előíró egészségügyi miniszteri sürgősségi intézkedés a *közegészség védelméről szóló 2000. évi 258. számú törvény* utal vissza, amely rögzíti, hogy járványveszély vagy járványhelyzet idején milyen kivételes intézkedéseket hozhat a tárcát vezető miniszter. A felsorolás utolsó pontja nyitottá teszi a listát azzal, hogy minden, a járványveszély vagy járványhelyzet megszüntetése érdekében hozott, valamely tevékenység betiltását vagy arra való kötelezést rögzítő rendkívüli intézkedés elrendelését lehetővé teszi.¹⁰⁹ Ugyanezen törvény epidemiológiai vizsgálatról szóló szakasza pedig felhatalmazza az egészségügyi minisztériumot arra, hogy járványügyi vizsgálat céljából a felhasználó helyadatainak azonosítására és interakcióikról szóló információk gyűjtésére alkalmas mobilalkalmazást hozzanak létre, amelynek telepítésére és használatára kizárólag önkéntes alapon kerülhet sor.¹¹⁰ A cseh intelligens karantén kapcsán érvényesülő önkéntesség egyébként is kiemelendő tényező, amely így árnyalja az adatvédelem kapcsán felmerülő aggályokat, és amelynek köszönhetően arra a konklúzióra juthatunk, hogy az elektronikus karantén használata összességében arányos mértékben avatkozik bele a magánélethez való jogba.¹¹¹ Ugyanakkor ezáltal még hangsúlyosabb, hogy ez csupán kiegészítő eszköz a koronavírus-járvány elleni küzdelemben, amely az állampolgárok nagyfokú közreműködését igényli a megfelelő működéshez. Ennek hiányában viszont kevésbé alkalmazható és fokozatosan elhal.¹¹²

2.4 Szlovákia

Szlovákiában szintén két intézményt sorolnak az elektronikus karantén gyűjtőnév alá. Egyrészt az *eKaranténa* nevű mobilalkalmazást, másrészt pedig a Szlovák Köztársaság Egészségügyi Hivatalának (*Úradu verejného zdravotníctva SR*) új, adatigénylésre irányuló törvényi felhatalmazását.¹¹³

¹⁰⁴ Ole JANN – Pavel KOCOUREK – Jakub STEINER: Using Bluetooth technology for COVID-19 contact tracing. *IDEA anti COVID-19*, 2020/14. 8–9.; ŠLAPÁKOVÁ LOSOVÁ: (2021) i. m. 1074–1077.; STEHLÍKOVÁ (2021) i. m. 48.; CHVOJKA (2021) i. m. 15–16.

¹⁰⁵ Az intelligens karantén működéséről lásd: *Chytrá karanténa Jak funguje Chytrá karanténa*. <https://covid19cz.cz/covid19-cz/manifest/chytra-karantena> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

¹⁰⁶ ŠLAPÁKOVÁ LOSOVÁ (2021) i. m. 1073–1075.

¹⁰⁷ CHVOJKA (2021) i. m. 24–26.

¹⁰⁸ JANN – KOCOUREK – STEINER (2020) i. m. 9.; CHVOJKA (2021) i. m. 23–24.

¹⁰⁹ 2000. évi 258. számú törvény a közegészség védelméről 69. § (1) bekezdés i) pont.

¹¹⁰ 2000. évi 258. számú törvény a közegészség védelméről 62a. § (2) bekezdés.

¹¹¹ CHVOJKA (2021) i. m. 31.

¹¹² CHVOJKA (2021) i. m. 32.

¹¹³ CHVOJKA (2021) i. m. 17.

2020 tavaszától az egészségügyi hivatal rendkívüli utasításaiban¹¹⁴ – különböző feltételek fennállása esetén – karantén kötelezettséget írt elő az országba történő beutazáskor, amelyet egy erre kijelölt létesítményben hajtottak végre. E karantén kötelezettség teljesítéséhez nyújtott alternatívát 2020. május 22-től az *eKaranténa*¹¹⁵ alkalmazás, amelynek alkalmazása így kötelezővé vált.¹¹⁶ Nem sokkal korábban fogadták el a *közegészségügyről szóló 2007. évi 355. számú, valamint az elektronikus kommunikációról szóló 2011. évi 351. számú törvények módosításáról szóló 2020. évi 119. számú törvényt* (a továbbiakban: 2020/119. tv.), amely a közegészségügyről szóló törvényt úgy egészítette ki, hogy rögzítette az Egészségügyi Hivatal az irányú jogosultságát, hogy az emberek életének és egészségének védelme érdekében az elkülönítést ellenőrző vagy kontakt követő mobilalkalmazást használjon. Ennek keretében pedig jogosult bizonyos személyes adatok – mint például az érintett személy neve, tartózkodási helye, TAJ száma, arcképmása, telefonszáma, illetve egészségügyi adatai – kezelésére. Emellett jogosult az egyes adatokat területi szervei részére továbbítani. Az új jogszabályhelyek ezen túlmenően rögzítik a karantén kötelezett személy kötelezettségeit, valamint a jogai érvényesülését biztosító garanciákat is.¹¹⁷ Működését tekintve az *eKaranténa* applikáció hasonlít a magyar és lengyel elektronikus karantén eszközökre. Az érintett személy szelfit kell, hogy készítsen, amelyet aztán összevetnek a regisztrációkor a rendszerbe feltöltött fotóval. Így a karantén ellenőrzése arcfelismerés, illetve helymeghatározás útján valósul meg. Az eszköz alkalmazásához éppen ezért folyamatos internet kapcsolatra, GPS-re, valamint kamerára van szükség. Amennyiben probléma merül fel a személyazonosság ellenőrzésével, a helymeghatározással vagy az internetkapcsolattal, helyszíni ellenőrzésre kerülhet sor. Az alkalmazás tizennégy nappal azt követően automatikusan leáll, hogy az érintett személy negatív koronavírus tesztet produkált, így nyomon követése megszűnik. 2020. június 10-i hatállyal azonban el is törölték a kötelező karantént, és így nem írták elő az *eKaranténa* használatát sem.¹¹⁸ A későbbi rendkívüli utasítások¹¹⁹ az önkéntes otthoni karantén lehetőségét biztosították a meghatározott, nem biztonságos országokból érkezők számára.¹²⁰

A koronavírus-járvány kapcsán az igazságszolgáltatást érintő rendkívüli intézkedésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi 62. számú törvény új bekezdésekkel egészítette ki az elektronikus kommunikációról szóló 2011. évi 351. számú törvény távközlési titokról, illetőleg azok védelméről és kezeléséről szóló 63. §-át. E módosítást azonban a szlovák alkotmánybíróság – tekintettel annak nem egyértelmű, homályos megfogalmazására – alkotmányellenesnek találta és megsemmisítette.¹²¹ Döntésében kiemelte, hogy alapvető jogok korlátozásáról nem lehet technikai fejlesztésekhez igazodva rendelkezni, és bár sürgős megoldások elfogadására van szükség, azonban a rendkívüli helyzetek kezelése sem járhat a jogállamiság elveinek figyelmen kívül hagyásával.¹²² A jogalkotó így újabb

¹¹⁴ A Szlovák Köztársaság Egészségügyi Hivatalának OLP/3353/2020., OLP/3992/2020. és OLP/4203/2020. számú rendkívüli utasítása.

¹¹⁵ Az *eKaranténa* alkalmazás weboldala elérhető: <https://ekarantena.korona.gov.sk/> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

¹¹⁶ A Szlovák Köztársaság Egészségügyi Hivatalának OLP/4311/2020. számú rendkívüli utasítása.

¹¹⁷ 2007. évi 355. törvény a közegészségügyről 60a. § k–60e. §

¹¹⁸ A Szlovák Köztársaság Egészségügyi Hivatalának OLP/4739/2020. számú rendkívüli utasítása.

¹¹⁹ Lásd például: A Szlovák Köztársaság Egészségügyi Hivatalának OLP/5089/2020. és OLP/5761/2020. számú rendkívüli utasítása.

¹²⁰ Tatiana HAJDÚKOVÁ – Jana KUČTOVÁ: Využitie informačných technológií v boji proti pandémie Covid-19. *Akadémie PZ*, 2020/3. 10–11.; CHVOJKA (2021) i. m. 17–19.

¹²¹ A Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának PL. ÚS 13/2020-103. számú határozata.

¹²² Max STEUER: Život alebo prežitie na prvom mieste? Analýza slovenského parlamentného diskurzu o sledovaní polohy mobilných telefónov v reakcii na pandémiu COVID-19. In: Erik LÁŠTIC – Martin KOVANIČ (szerk.): *Neustále pod dohľadom? Politika osobných údajov na Slovensku*. Pozsony, Univerzita Komenského v Bratislave, 2021. 51–52.; CHVOJKA (2021) i. m. 32–35.

törvénymódosítást fogadott el. A 2020/119. tv. három bekezdéssel egészítette ki a nevezett paragrafust.¹²³ Ez alapján az egészségügyi ágazatot érintő veszélyhelyzet vagy rendkívüli helyzet idején, konkrétan a világjárvánnyal összefüggésben vagy veszélyes más humánjárvány esetén, a szolgáltatók kötelesek ügyfeleik adatait anonimizált módon az Egészségügyi Hivatal számára elküldeni, hogy az érintett személy tartózkodási helye és mozgása nyomon követhető legyen az újabb fertőzések elkerülése – és így az emberek egészségének, illetve életének védelme – érdekében. Minderre kizárólag a magánélet és a személyes adatok védelmét szolgáló megfelelő intézkedések biztosítását követően van azonban lehetőség. Az adatokat a szolgáltatók kizárólag indokolt írásbeli kérelem és az érintett felhasználó írásbeli vagy más módon kinyilvánított hiteles hozzájárulása bocsáthatják az Egészségügyi Hivatal rendelkezésére. A törvény csupán ideiglenes felhatalmazást ad a távközlési adatok kezelésére az Egészségügyi Hivatalnak, rögzíti ugyanis, hogy az adatok gyűjtésére, tárolására és feldolgozására csupán a veszélyhelyzet, illetve rendkívüli helyzet ideje alatt, de legkésőbb 2020. december 31-ig jogosult. Amint pedig már nem indokolt az adatkezelés az érintett adatokat törölni köteles. Az adatkezelés jogszerűségéről pedig legkésőbb a 2021-es év végéig jelentést kell benyújtania. A *közegészségügyről szóló 2007. évi 355. számú, az elektronikus kommunikációról szóló 2011. évi 351. számú, illetve más törvények módosításáról szóló 2020. évi 242. számú törvény* újabb bekezdéssel módosította az *elektronikus kommunikációról szóló törvény* 63. §-át, rögzítve hogy más állami hatóságoktól az Egészségügyi Hivatalhoz érkező írásbeli megkeresés alapján a szolgáltató huszonnégy órán belül adatszolgáltatásra köteles az érintett felhasználó vonatkozásában, amennyiben élet vagy egészség megóvása érdekében szükséges intézkedés miatt indokolt.¹²⁴ Ha összevetjük az alkotmánybírósi döntés által megsemmisített, és az azt követően elfogadott módosítást, azt látjuk, hogy új elemként került be a jogszabálysövegbe a magánélet és a személyes adatok védelmét szolgáló intézkedések biztosítása, illetve az érintett felhasználó hozzájárulása, mint az adatkezelés feltétele. Ugyancsak újdonságot jelentett, hogy kizárólag a felhasználók mozgására vonatkozó információk vonatkozásában gyakorolhatja e jogát az Egészségügyi Hivatal, és az adatkezelés jogszerűségéről szóló nyilatkozat tételére irányuló kötelezettség is csak a második törvénymódosításban szerepelt.¹²⁵ Tekintettel azonban a rendelkezés ideiglenes jellegére, már egyik szakasz sincs hatályban.

Láthatjuk, hogy Szlovákiában is problematikusnak bizonyult a karanténra és a vírus terjedésének megelőzésére irányuló intézkedések elektronikus eszközökkel történő megvalósítása. A személyes adatok és a magánélet védelmének korlátozása ebben az államban is számos kérdést felvetett. Utóbbi kapcsán külön is ki lehet térni az arányosság kérdésére, hiszen – egyes vélemények szerint – míg például a gyülekezési jog korlátozása arányosnak mondható egy járvány megfékezése, a fertőzések számának visszaszorítása érdekében, addig mindez a magánélet vonatkozásában kevésbé mondható el.¹²⁶ Az *eKaranténa* alkalmazás és a karantén kötelezettség kapcsán pedig a szabályozás diszkriminatív vonásait is felhánytorgatták, hiszen az kizárólag Szlovákia területére belépő – vagy visszatérő – személyeket érintett, az államot el nem hagyó megfertőződött vagy fertőzés gyanús személyeket nem.¹²⁷

¹²³ 2011. évi 351. számú törvény az elektronikus kommunikációról 63. § (18)–(20) bekezdés.

¹²⁴ 2011. évi 351. számú törvény az elektronikus kommunikációról 63. § (21) bekezdés.

¹²⁵ CHVOJKA (2021) i. m. 19–21.

¹²⁶ CHVOJKA (2021) i. m. 41–42.

¹²⁷ CHVOJKA (2021) i. m. 37.

Összefoglalás

Elmondható, hogy a visegrádi országok közül négy államban, Magyarországon, Lengyelországba és Szlovákiában egyaránt találunk olyan mobiltelefonos alkalmazást, amely elektronikus úton biztosítja az elkülönítési és karantén szabályok ellenőrzését. Ezek ráadásul mind igen hasonló elv és metódus szerint működnek: az applikáció letöltését és a regisztrációt követően a karantén kötelezett személynek véletlenszerű értesítést követően meghatározott (rövid) időn belül fotót kell készítenie magáról, amelyet aztán összevetnek az alkalmazás indításakor megadott referencia képpel. Az alkalmazás – és így az illetékes hatóságok – arcfelismerő rendszer segítségével, illetve a mobil helyadatainak meghatározásával ellenőrzi a karantén szabályainak betartását. Tehát e három ország vonatkozásában beszélhetünk szorosabb értelemben vett elektronikus karanténról, amelynek használata – ugyan változó ideig, de – kötelező volt. Ezzel szemben Csehországban az intelligens karantén intézményének keretein belül az ahhoz hozzájáruló személyek, illetve kontaktjaik nyomon követésére alkalmas eszközöket találunk. Szlovákiában a szintén két pillérré támaszkodó elektronikus karantén második eleme szintén e célt szolgálja, és itt meg kell jegyezni, hogy Magyarország és Lengyelország vonatkozásában is találunk kontaktkövető alkalmazásokat. Előbbi esetben ez az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) és a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség közreműködésével kifejlesztett *VírusRadar* nevű *bluetooth* technológián alapuló, okostelefonos alkalmazás, amely a kontaktkutatást segíti. Az applikáció kizárólag egyetlen személyes jellegű adatot tárol a felhasználóról, a telefonszámot, ehhez rendel hozzá egy véletlenszerűen generált regisztrációs kódot. Ezen azonosítók egymáshoz való távolságát figyeli és menti el a közelben lévő felhasználókat. Megfertőződés esetén pedig az érintett felhasználó döntése alapján osztják meg a megfertőződés tényét és értesítik a kontaktokat, amely információt tizennégy napig kezelnek.¹²⁸ Ehhez rendkívül hasonló a – szintén *bluetooth* technológia alapján működő – lengyel *ProteGo Safe* alkalmazás is, amely az önkéntes felhasználók tartózkodási helyét és mozgási adatait figyeli, és figyelmezteti őket, ha a megelőző két hétben fertőzött személlyel kerültek kapcsolatba.¹²⁹ a cseh intelligens karantén inkább e két alkalmazás mellé tehető oda.

Hasonlatosságot mutat az elektronikus karantén eszközök jogszabályi háttere is. Mindegyik államban rendkívüli jogszabály vagy intézkedés keretében – így Magyarországon kormányrendeletben, Csehországban kormányhatározatban és egészségügyi miniszteri rendeletben, Szlovákiában rendkívüli utasításban, Lengyelországban pedig a lengyel COVID-19 törvényben – rendelték el az elektronikus karantén használatát. a legtöbb helyen azonban ezzel párhuzamosan vagy ezt követően törvényi szintre is emelték az intézményt.

Ugyanígy valamennyi országra jellemző volt, hogy komoly közjogi viták bontakoztak ki az elektronikus karantén alkalmazások használata nyomán. Elsősorban a vizsgált államok által alkotmányos szinten,¹³⁰ illetve olyan nemzetközi dokumentumokban, mint az Európai Unió Alapjogi Chartája¹³¹ vagy az Emberi Jogok Európai Egyezménye¹³² is rögzített magánélethez való jog, illetve személyes adatok védelme vonatkozásában érvényesülő korlátozások problematikusságát hangsúlyozták. Láthattuk, hogy a szlovák alkotmánybíróság például megsemmisített egy törvénymódosítást, Lengyelországban az ombudsman emelte fel a hangját egy miniszterelnöknek címzett nyílt levélben, aggályosnak találva, hogy az Otthoni Karantén Alkalmazás az adatok túl széles köréhez fér hozzá, a felhasználók pedig nem kapnak

¹²⁸ LENDVAI–KRASZNYAI i. m. 7.

¹²⁹ SŁOWIK (2021) i. m. 28.; DĄBROWSKA-KŁOSIŃSKA – GRZELAK – NIMARK (2021) i. m. 66–68.

¹³⁰ Magyarország Alaptörvénye VI. cikk, Lengyel köztársaság Alkotmánya 47. és 51. cikk, Szlovákia Alkotmánya 16. és 19. cikk, Cseh Alapjogok és Alapvető Szabadságok Chartája 7. és 10. cikk.

¹³¹ Az Európai Unió Alapjogi Chartája 7–8. cikk.

¹³² Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikk.

átfogó tájékoztatást.¹³³ De Magyarországon a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnak (a továbbiakban: NAIH) is volt olyan ügye, ami arra mutatott rá, hogy a Házi Karantén Rendszer kapcsán nem került sor előzetes konzultációra a kormányzat és a NAIH között.¹³⁴

Ehelyütt érdemes röviden kitérni az Európai Unió egyes intézményeinek e tárgykörű intézkedéseire, hiszen – ahogyan az az EU csak e négy államának gyakorlatából is kitűnik – a koronavírus-járvány kezelése során a személyes adatok megfelelő kezelése Európa szerte fontos kérdést és komoly kihívást jelentett. Az Európai Bizottság 2020/C 124 I/01 Iránymutatása az adatvédelemmel összefüggésben a COVID-19-világjárvány elleni küzdelmet támogató alkalmazásokról úgy rendelkezett, hogy az adatkezelésnek – általános adatvédelmi rendelet értelmében – önkéntes, konkrét, kifejezett és megfelelő tájékoztatáson alapuló hozzájáruláson kell alapulnia, és semmilyen hátrányos jogkövetkezménnyel nem járhat, ha valaki nem használja az adott alkalmazást. Az adatkezelő kizárólag a nemzeti egészségügyi hatóság lehet, a helyadatok hatósággal való megosztása pedig kizárólag a felhasználó megerősített jóváhagyásával történhet. Az alkalmazás fejlesztésébe a nemzeti adatvédelmi hatóságokat is be kell vonni, és amennyiben a járványhelyzet enyhülésével a jobban kontrollálható szituációról beszélünk, az alkalmazás működtetését be kell fejezni. Az Európai Adatvédelmi Testület 2020. április 21-i 04/2020. számú iránymutatása a COVID19-járvánnyal összefüggésben a helymeghatározó adatok és a kontaktkövető eszközök használatáról szintén általános elvárásokat fogalmaz meg a kontaktkövető alkalmazásokkal szemben. Így például – tekintettel arra, hogy ezen applikációk valószínűsíthetően magas kockázattal járnak a természetes személyek jogaira és szabadságaira nézve – működésbe állításuk előtt adatvédelmi hatásvizsgálatot kell végezni. De azt is rögzíti az iránymutatás, hogy megfertőződés esetén kizárólag azokat a személyeket kell tájékoztatni, akikkel a felhasználó a kontaktkövetés céljából járványügyiileg releváns adatmegőrzési időszakon belül közeli kontaktusban volt.¹³⁵ Az uniós iránymutatások tehát nem a karantén kötelezettséget ellenőrző, hanem a kontaktkövető alkalmazások vonatkozásában fogalmaztak meg alapvető követelményeket, amelyeknek a vizsgált államokban alkalmazott applikációk többnyire megfeleltek.

Mindezek alapján elmondható, hogy a viseigrádi országok rendkívül hasonlóan nyúltak a digitális eszközök alkalmazásához, ha az emberek elkülönítéséről, illetve karanténba helyezéséről volt szó. Mindenhol szükség volt a hatóságok leterheltségének csökkentésére, amelyre megfelelő megoldást jelentett a digitalizáció növelése e területen is. Természetes, hogy – mint ahogyan egyébként sok más területen is – számos kérdés, probléma és aggály merült fel az állampolgárok alapvető jogainak érvényesülése kapcsán. Érthető és elfogadható, hogy fenntartásokkal kezelték a már-már orwelli világba illő megfigyelést jelentő alkalmazások használatát. Ugyanakkor egy ilyen fokú, az állam működésére is komoly hatással bíró rendkívüli helyzet esetén – amire válaszul a vizsgált országok közül Magyarország, Csehország és Szlovákia különleges jogrendet vezetett be, és gyakorlatilag Lengyelország is hasonlóan járt el – lehetőség van, és szükséges is az alapvető jogok korlátozása a normális állapot visszaállítása érdekében. Különleges jogrendi helyzetben ráadásul az általános alapjog korlátozási klauzula szükségességi-arányossági tesztjének sem kell ugyanúgy érvényesülnie. Így talán ez nem vitatható, de véleményem szerint a bemutatott elektronikus karantén rendszerek magánéletbe való beavatkozása szükséges és arányos korlátozást jelent a járvány

¹³³ A lengyel ombudsman nyílt levele: *Aplikacja „Kwarantanna domowa” budzi wątpliwości obywateli. Rzecznik pisze do premiera.* <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-do-premiera-aplikacja-kwarantanna-domowa-budzi-watpliwosci>

¹³⁴ BÀN-FORGÁCS Nóra: Márquez után szabadon: van-e privacy a kolera idején? Az adatvédelem egyes kérdései a koronavírus járvány idején, különösen a kontaktkövető mobil-applikációkra. *MTA Law Working Papers*, 2021/32. 8.

¹³⁵ BÀN-FORGÁCS (2021) i. m. 7–8.

terjedésének visszaszorítására irányuló célhoz viszonyítva. Természetesen ilyenkor is érvényesülniük kell a megfelelő garanciális szabályoknak, de ha például a szlovák alkotmánybíróság döntésére vagy a magyar Országgyűlés törvényi szintű megerősítésére gondolunk, ez meg is valósul.

Irodalomjegyzék

Adrianna SZALONKA: Funkcjonowanie aplikacji mobilnych pomocnych w walce z pandemią COVID-19 w świetle wybranych norm prawnych. *Ekonomia — Wrocław Economic Review*, 2021/3. 61–70. DOI:10.19195/2658-1310.27.3.5

Aleksandra BARTOSZKO: Accelerating Curve of Anxiousness: How a Governmental Quarantine-App Feeds Society with Bugs. *Journal of Extreme Anthropology*, 2020/1. E7–E17. DOI: 10.5617.7861

Anna SŁOWIK: Wpływ pandemii COVID-19 na ochronę wrażliwych danych osobowych. In: Anna BARWIŃSKA-MALAJOVICZ – Mariola GRZEBYK (szerk.): *Przedsiębiorczość w dobie kryzysu COVID-19: Lekcja na przyszłość*. Łódź, SIZ, 2021. 23–35.

BÁN-FORGÁCS Nóra: Márquez után szabadon: van-e privacy a kolera idején? Az adatvédelem egyes kérdései a koronavírus járvány idején, különösen a kontaktkövető mobil-applikációkra. *MTA Law Working Papers*, 2021/32. 1–12.

Bogumił SZMULIK – Jarosław SZYMANEK: *Introduction to the Constitution of the republic of Poland*. Varsó, Wydawnictwo Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, 2019.

CSINK Lóránt: Mikor legyen a jogrend különleges? *Iustum Aequum Salutare*, 2017/4. 7–16.

Dávid HOJNYÁK – Hajnalka SZINEK CSÜTÖRTÖKI: Dimensions of emergency powers in the Czech Republic. In: Zoltán NAGY – Attila HORVÁTH (szerk.): *Emergency Powers in Central and Eastern Europe*. Budapest, Ferenc Mádl Institute of Comparative Law, 2022. 129–147.

Dominika SOZAŃSKA: Dylematy etyczne czasu pandemii. In: Norbert G. PIKUŁA – Mirosław GREWIŃSKI – Ewelina ZDEBSKA – Wojciech GLAC (szerk.): *Wybrane krajowe i międzynarodowe aspekty polityki społecznej w czasie pandemii koronawirusa*. Kraków, Biblioteka Instytutu Spraw Społecznych, 2020. 273 – 283.

DRINÓCZI Tímea: Hungarian Abuse of Constitutional Emergency Regimes – Also in the Light of the COVID-19 Crisis. *MTA Law Working Papers*, 2020/13.

HOFFMAN István – BALÁZS István: A közigazgatási jog – a változó tartalmú különleges jogrend idején. In: GÁRDOS-OROSZ Fruzsina – LŐRINCZ Viktor Olivér (szerk.): *Jogi diagnózisok II. A COVID–19-világjárvány hatásai a jogrendszerre*. Budapest, Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet – L’Harmattan, 2022. 253–262.

HOJNYÁK Dávid – SZINEK CSÜTÖRTÖKI Hajnalka: A különleges jogrend alkotmányos és törvényi szintű szabályozása Csehországban. In: NAGY Zoltán – HORVÁTH Attila (szerk.): *A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei*. Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 2021. 217–240.

HOJNYÁK Dávid – UNGVÁRI Álmos: A Visegrádi Együttműködés országainak koronavírus-járványra adott válasza, különös tekintettel a vizsgált államok által bevezetett különleges jogrendi szabályozásra. *Iustum Aequum Salutare*, 2021/1. 305–323.

HORVÁTH Attila: A különleges jogrend fejlődése Magyarországon a kilencedik Alaptörvény-módosítás tükrében. In: NAGY Zoltán – HORVÁTH Attila (szerk.): *A különleges jogrend és*

nemzeti szabályozási modelljei. Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 2021. 122–148.

Izabela LIGENZA: Kanały komunikacyjne jako źródło informacji o zagrożeniach i obostrzeniach związanych z pandemią COVID-19. *Wiedza Obronna*, 2021/3. 23–38. DOI:10.34752/2021-b276

JAKAB András – TILL Szabolcs: A különleges jogrend. In: TRÓCSÁNYI László – SCHANDA Balázs – CSINK Lóránt (szerk.): *Bevezetés az alkotmányjogba. Az Alaptörvény és Magyarország Alkotmányos Intézményei*. Budapest, HVG-ORAC 2020b 435–465.

JAKAB András – TILL Szabolcs: Alkotmányvédelem – Különleges jogrend. In: CSINK Lóránt – SCHANDA Balázs – VARGA Zs. András (szerk.): *A magyar közjog alapintézményei*. Budapest, Pázmány Press, 2020a 1033–1072.

Jana STEHLÍKOVÁ: The corona crisis, data protection and tracking apps in the EU: the Czech and Austrian COVID-19 mobile phone apps in the battle against the virus. *Czech Journal of International Relations*, 2021/1. 35–67. DOI:10.32422/mv-cjir.1764

János SZINEK – Hajnalka SZINEK CSÜTÖRTÖKI: The multi-level regulation of the traditional and the exceptional emergency powers in Slovakia. In: Zoltán NAGY – Attila HORVÁTH (szerk.): *Emergency Powers in Central and Eastern Europe*. Budapest, Ferenc Mádl Institute of Comparative Law, 2022. 279–302.

Justyna KUREK: Ochrona danych osobowych w działaniach służb i podmiotów bezpieczeństwa w dobie. *Wiedza Obronna*, 2020/3. 101–118. DOI:[10.34752/vs7h-g942](https://doi.org/10.34752/vs7h-g942)

Katarzyna CHAŁUBIŃSKA-JENTKIEWICZ: Prawo do prywatności jednostki w czasach pandemii. *Cybersecurity and Law*, 2020/1. 7–23.

Katarzyna ZADROS: Rozdział 5. Rozwiązania Smart City służące zarządzaniu miastem w okresie pandemii COVID-19. In: Felicjan BYŁOK – Agnieszka KWIATEK – Maja SKIBA (szerk.): *Wybrane Aspekty Bezpieczeństwa Pozamilitarnego – Zagrożenia, wyzwania, koncepcje*. Częstochowa, Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej, 2022. 55–61.

Katarzyna ZOMBORY – Zoltán NÉMETH: To introduce or not to introduce? Regulation of the state of emergency under the 1997 Polish Constitution vs the COVID-19 pandemic. In: Zoltán NAGY – Attila HORVÁTH (szerk.): *Emergency Powers in Central and Eastern Europe*. Budapest, Ferenc Mádl Institute of Comparative Law, 2022. 189–220.

KELEMEN Roland: Különleges Jogrend az Európai Unió egyes tagállamainak alkotmányaiban. In: FARKAS Ádám – KELEMEN Roland (szerk.): *Szülla és Kharübdisz között – Tanulmányok a különleges jogrend elméleti és pragmatikus kérdéseiről, valamint nemzetközi megoldásairól*. Budapest, Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság, 2020. 207–234.

LAPSÁNSZKY András: A koronavírus-járvány hatása a hírközlésre és a médiára. In: RIXER Ádám (szerk.): *A járvány hosszútávú hatása a magyar közigazgatásra*. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2021. 131–148.

LENDVAI Tünde – KRASZNAY Csaba: A SARS-CoV-2-vírus okozta fertőzés terjedését nyomon követő és karanténellenőrző applikációk. *Nemzetbiztonsági Szemle*, 2021/3. 3–17. DOI:10.32561/nsz.2021.3.1

Magdalena BREWCZYŃSKA: The Polish Government's Actions to Fight Covid-19: A Critical Look at the 'Selfie App' and Direct Access to Location Data. *European Data Protection Law Review*, 2020/2, 301–307.

Max STEUER: Život alebo prežitie na prvom mieste? Analýza slovenského parlamentného diskurzu o sledovaní polohy mobilných telefónov v reakcii na pandémiu COVID-19. In: Erik LÁŠTIC – Martin KOVANIČ (szerk.): *Neustále pod dohľadom? Politika osobných údajov na Slovensku*. Pozsony, Univerzita Komenského v Bratislave, 2021. 47–65.

MÉSZÁROS Gábor: Carl Schmitt in Hungary: Constitutional Crisis in the Shadow of Covid-19. *MTA Law Working Papers*, 2020/17.

MÓRÉ Sándor – SZILVÁSY György Péter: A rendészeti és katonai fellépés egyes kérdései járványügyi veszélyhelyzet és járványügyi készség idején. In: RIXER Ádám (szerk.): *A járvány hosszútávú hatása a magyar közigazgatásra*. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2021. 321–338.

NÉMETH Zoltán: Különleges jogrendi szabályok Lengyelországban. In: NAGY Zoltán – HORVÁTH Attila (szerk.): *A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei*. Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 2021. 358–375.

Ole JANN – Pavel KOCOUREK – Jakub STEINER: Using Bluetooth technology for COVID-19 contact tracing. *IDEA anti COVID-19*, 2020/14. 1–10.

ŐSZE Áron: A különleges jogrend alaptörvényi reformja. *Parlamenti Szemle*, 2021/1. 5–21.

Patrycja DABROWSKA-KLOSINSKA – Agnieszka GRZELAK – Agnieszka NIMARK: The use of covid-19 digital applications and unavoidable threats to the protection of health data and privacy. *Bialostockie Studia Prawnicze*, 2021/3. 61–94.

Paweł BAŁA: Constitutional Failure. Regulacja stanów nadzwyczajnych i zbliżonych w Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. a praktyka ustrojowa zwalczania epidemii COVID-19/SARS-CoV-2. *Przegląd Konstytucyjny*, 2020/2. 110–119.

Petr KOUŘIL – Slavomíra FERENČUHOVÁ: “Smart” quarantine and “blanket” quarantine: the Czech response to the COVID-19 pandemic. *Eurasian Geography and Economics*, 2020/4–5. 587–597. DOI: 10.1080/15387216.2020.1783338

Šimon CHVOJKA: Ochrana soukromí v česko-slovenských chytrých karanténách. *Revue pro právo a technologie*, 2021/23. 5–48. DOI:10.5817/RPT2021-1-1

SKORKA Tamás: Rendőrség a koronavírus ellen. *Magyar Rendészet*, 2020/4. 173–192. DOI: 10.32577/mr.2020.4.11

SZENTE Zoltán: A 2020. március 11-én kihirdetett veszélyhelyzet alkotmányossági problémái. *MTA Law Working Papers*, 2020/9.

SZINEK János – SZINEK CSÜTÖRTÖKI Hajnalka: A különleges jogrendi esetkörök alkotmányos és törvényi szintű szabályozása Szlovákiában. In: NAGY Zoltán – HORVÁTH Attila (szerk.): *A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei*. Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 2021. 530–548.

Tatiana HAJDÚKOVÁ – Jana KUČTOVÁ: Využitie informačných technológií v boji proti pandémie Covid-19. *Akadémie PZ*, 2020/3. 1–20.

Tímea DRINÓCZI – Agnieszka BIEŃ-KACAŁA: COVID-19 in Hungary and Poland: extraordinary situation and illiberal constitutionalism. *The Theory and Practice of Legislation*, 2020/1–2. 171–192. DOI:10.1080/20508840.2020.1782109

TRÓCSÁNYI László: A különleges jogrend elméleti kérdései. In: NAGY Zoltán – HORVÁTH Attila (szerk.): *A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei*. Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 2021. 26–36.

UNGVÁRI Álmos: A különleges jogrendi szabályozás átalakítása – Az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása. *Alkotmánybírósági Szemle*, 2022/1. 25–34.

Veronika ŠLAPÁKOVÁ LOSOVÁ: Critical Assessment of the Development of Open Innovation Using Actor-Network Theory Approach. *The 15th International Days of Statistics and Economics*, Prága, 2021. szeptember 9–11. 1069–1082.

További felhasznált források

BOLCSÓ Dániel: *Nem az emberek szívatása a cél a karantén-ellenőrző appal.* https://index.hu/techtud/2020/06/03/koronavirus_jarvany_hazi_karanten_rendszer_hkr_app_a_lkalmazas_asura/ (letöltve: 2022. szeptember 21.)

Chytrá karanténa Jak funguje Chytrá karanténa. <https://covid19cz.cz/covid19-cz/manifest/chytra-karantena> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

Fundacja Panoptykon: *Odpowiadamy na pytania o aplikację „Kwarantanna domowa”.* <https://panoptykon.org/aplikacja-kwarantanna-domowa> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

Külföldről is érdeklődnek a magyar fejlesztésű alkalmazás iránt. <https://magyarnemzet.hu/belfold/2020/06/kulfoldrol-is-erdekloznek-a-magyar-fejlesztesu-alkalmazas-irant> (letöltve: 2022. szeptember 21.); *Kevesen használják a karantén appot: miért titkolóznak?* <https://www.penzcentrum.hu/egeszseg/20200920/kevesen-hasznaljak-a-karanten-appot-miert-titkoloznak-1102764> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

Manifest COVID19CZ. <https://covid19cz.cz/covid19-cz/manifest> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

Miniszterelnöki Kabinetiroda: *Jól működik a hatósági házi karantén elektronikus ellenőrzése.* <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/jol-mukodik-hatosagi-hazi-karanten-elektronikus-ellenorzese> (letöltve: 2022. szeptember 21.)

VÁRADI Ibolya: *Így működik a kormány karanténsoftvere: az ajtónkon kopogó rendőr helyett tíz nap szelfizés vár ránk otthon* <https://forbes.hu/uzlet/igy-mukodik-a-kormany-karantenszoftvere-az-ajtonkon-kopogo-rendor-helyett-tiz-nap-szelfizes-var-rank-otthon/> (letöltve: 2022. szeptember 21.)